HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שנא כרגלון חכמים. לפיכך למיגזר דילמא כי מעסקי ביה אתי למיכל מיניה: **ר' יהודה אומר כו' מפני שנא כרגלון.** קשיא כלכך כל הסנה שנא בידים קוטפין המלילות מן הקרקע דהא אסור לקטור לפני העומר לכתחלה (ויקרא כג) עומר דמצית קשיא לכל הכהן שהוא תמהה לקשיא זכור הוא לטוב מיקור החדש על ידי שינוי המעשה ולא אתי למיכל: **טחינה והרקדה.** שהרי קמח מגינת היסיס בידים[ה] וכשמחנוהו והרקידוהו איזה שינוי היה שם שנא לגלות ליתי למיתב לפומיה שהיה שעתא: ומשנינן **טחינה.** לא היו טוחנין אותו ברחים של מים שנא בריחים של יד דהוי שינוי לזכרון: **על גבי נפה.** לגד תחתון של נפה הוקף הנפה על פניה: **שנא פת דחנן.** במנחות קולרין בית השלחין כדרך חול קודם לעומר: **ושל בית העמקים.** תבואה הגדילה בין העמקים. וטעמא מפרש התם כתוב אחד אומר[ו] וקרבתם את קציר העומר אל הכהן והניפו את העומר לקלור קודם לעומר וכתוב אחד אומר עומר רמשים קציר קציכם דמשמע שהוא קודם לכל קציר הא קשיא הכא מפורש שהוא מביא עומר מי שהוא קולר קודם לו וממקום שמי שהוא מביא עומר שהוא קולר ותנן בפרק כל הקרבנות (מנחות פה.) אין מביאין סולת למנחה לא מבית הזבלין ולא מבית השלחין ולא מבית העמקים מפני שהבוסה שלהן אינה מן המובחר: **מאי איכא למימר.** הא ליכא התם שינויא דהא קולרין קתני ובמגל ולא גזרינן דילמא אתי למיכל ולוקמיה לההיא כר' יהודה דמנחות בפרק ר' ישמעאל (דף עח.) מדקתני סיפא מנחי יריחו קולרין לפני העומר כו' ולא מיחו בידם חכמים ואמרינן מאן שמעת ליה דלמר מיחו ולא מיחו ר' יהודה: **חדש מבדל בדילי מינים.** שהרי לא קורגלו לאוכלו כל השנה ואין למודין לפשוטו יד להוסיפו ליפסס אבל אתמ למודין הן בכך כל השנה: **דרבנן אדרבנן לא קשיא.** בתמיה. דלא מצינת אלא לר' יהודה והא דרבנן נמי קשיא דבמתני' לא גזרינן והתם קתני שנא כרגלון חכמים דמשמע דגזר ר' מאיר להוא מבני פלוגתיה דילמא אתי למיכל: **הוא עלמו מחזר עליו לשורפו.** מע"ג דבעלמא גזרינן בדבר שעסוק בו שנא יושיט ליפיו ככא בבדיקת אתמ ליכא למיגזר דהוא עלמו כל עסקו זה בחמץ חיינו שנא ממחזר עליו לשורפו אין לך זכרון ליסוד גדול מזה: **ומיכל קא אכיל מיניה.** בתמיה: **קמח וקלי חנן.** ואין אלו רלויין למכילה: **מקלי ולילך.** לאתר שנתייבש בתנור אין לחוש לאכול: **מעיקרא.** בעודו רך בקליות קודם שיתייבש אתי ליכא למימר: **וכי תימא.** זכור הוא ע"י הקיטוף דלשני רבא לעיל בית השלחים לליכא קיטוף אתי ליכא למימר: **שנא דחופא.** וטעמא דרבי יהודה משום דבדילי מיניה ואתן לא בדיל מיניה שרגיל בו כל שעה: כל נר שנגמ' היינו שכלי קרוייס"ל: **מנטפא.** טיפין דקות כשהפילה מבערת: **ואפי' היא של חרס.** לותה שפופרת דמתיסא אפ"ה אסור דילמא אתי למיכל מינה ותניא[ז] הנותן שמן לנר חייב משום מבעיר והמסתפק ממנו חייב משום מכבה: **ורבי יהודה מפיר.** ומע"ג דשמן הכל מדירין בו. ורבנן מלרבנן ליכא לאקשויי דהא מוקימנא טעמא בחמץ משום דהוא עלמו מחזר עליו לשורפו: קשה על קיימא שהוא שנא להתירו לעולם הוי אב מלאכה במסכת שבת [קיח:]: **לא יהא קורטו.** דהוי קשה של קיימא אלא שנא עשוי לטפח בו: **קורט.** כמיכה בעלמא: **פוזנא.** חזור חלול: **פסיקייתי.** פייסל"ש שכורכין סביבות שוקיים: **שנא ענבנו.** גזירה משום קשירה הוחיל ועסוק בכך: **קשיא דרבנן.** דשפופרת מלרבנן לחשב: **שמן.** זה בשמן הכל שנה מיחלף ואתי למיכליה: **קושרין דלי בפסיקייתי.** דללתו קשה שעשוי להתקיים הוא לתינו שמפסיד פסיקייתי שלו בכך: **אבל לא בחבל.** שמא יניחנו שם עולמית: **אי נימא חבל דעלמא.** שמאמינו לכך ואינה שמא יניחנו שם: **חבל דגדי.** שאינו רלוי למילוי מים תמיד ורבי יהודה מתיר ולא גזר שמא כדלוקימנא טעמא דמשום חומרא דשבת פרשי אינשי מפסורת דילוה ומזכרין הן בשבת בין לחבל דלרבנן לעניה קשיא: ומשנינן **חבל מחבת מיחלף ליו.** ושמעת מינה דילוך בשבת אין בשבת בין לחבל דלרבנן גזרו בו גזירה לגזירה שמא יתילו לחבל דלרבנן **חבל** (ה) שלא ברצון חכמים (הן עושין) דברי ר"מ רבי יהודה אומר ברצון חכמים היו עושין ולא קא גזר ר' יהודה דילמא אתי למיכל מינה אמר (ו) רבא שאני חדש שלא התרת לו אלא על ידי קטוף הוא זכור א"ל אביי תינח בשעת קטיפה טחינה והרקדה מאי איכא למימר הא לא קשיא טחינה ברחיא דיד הרקדה ע"ג נפה אלא הא דתנן (ז) קוצרין בית השלחים ושבעמקים אבל לא גודשין ואוקימנא כרבי יהודה מאי איכא למימר אלא אמר אביי חדש בדיל מיניה חמץ לא בדיל מיניה אמר רבא דרבי יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא (ח) דר' יהודה אדר' יהודה לא קשיא כדשנינן דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא הוא עצמו מחזר עליו לשורפו מיכל קאכיל מיניה רב אשי אמר דר' יהודה אדר' יהודה לא קשיא קמח וקלי תנן (ט) הא דרב אשי (י) ברותא היא התינח מקלי ואילך מעיקרא עד קלי מאי איכא למימר וכ"ת על ידי קיטוף כדרבא אלא קוצרין בית השלחין ושבעמקים ואוקימנא כרבי יהודה מא"ל אלא דרב אשי בדותא היא וכל היכא דלא בדיל מיניה מי גזר רבי יהודה (כ) והתנן (א) לא יקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה בצד הנר בשביל שתהא מנטפת ואפי' היא של חרס ור' יהודה מתיר התם משום חומרא דשבת מבדל בדילי ורמי דשבת אשבת (כ) דתניא חבל דלי שנפסק לא יהא קושרו אלא עונבו רבי יהודה אומר כורך עליו פונדא או פסקיא ובלבד שלא יעגבנו קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן דרבנן לא קשיא שמן בשמן מיחלף עניבה בקשירה לא מיחלף דרבי יהודה אדר' יהודה לא קשיא טעמא דרבי יהודה לאו משום דגזר עניבה אטו קשירה אלא משום דקסבר עניבה קשירה היא ורמי רבנן אדרבנן (ל) דתנן (ב) קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל ורבי יהודה מתיר חבל דמאי אילימא חבל דעלמא ורבי יהודה מתיר קשר של קיימא הוא דודאי אתי לבטולי אלא פשיטא דגרדי וגזרו רבנן חבל דגרדי אטו חבל דעלמא אין חבל בחבל מיחלף עניבה בקשירה לא מיחלפא וכל היכא דבדיל מיניה לא גזר רבי יהודה' (ד) והתניא (ז) בבור שאחזו דם אפי' הוא מת אין מקיזין לו דם דברי ר' יהודה וחכ"א (י) יקיז ובלבד שלא יטיל בו מום התם מתוך שאדם בהול על

קוצרין בית השלחין. פירש רש"י ממקום שאי אתה מביא לאתה קולר וכו' ובית השלחין וכל הגהו לע"ג לתניא בפרק כל הקרבנות (מנחות דף פה.) אם הביא כאב כיון לכאתמהה לא יביא מאבינן ליה ממקום שאי אתה מביא ואין לאתמוה מי ליכא למידלמייתא לכאתמהה אסור ובדיעבד שרי לליכא מילי טובא דבעינן שיהא בכתוב עליו לעכב כגון קדשים[א]: **אבל לא גודשין.** דבגדישה ליכא פסידא אם ימתין אחר העומר לדלוקא משום פסידא התירו קלירה שממהרין ליקלר משאר פירות ולי לא קלרי להו פסדי ואת לעיל[ב] יש לומר רבי יהודה קאמר וקלי לעיל[ג] משום עולי רגלים הקילו ור' מאיר אומר בקמח[ד] ושרי קלירה לקמן בפ' מקום שנהגו (דף טו.) דקתני במילתיה קולרין בלון חכמים והיינו משום פסידא וכן פי' הקונטרס בתמות ואם תאמר מ"ש מאי פריך[ד] דילמא הכא שרי רבי יהודה משום פסידא אבל גבי חמץ גזרינן ויש לומר משום מלות ציעור יש להמיר כמו משום פסידא: **כורך עליו פונדא.** לאו דוקא כורך לאפילו לקשור יכול[ה] ללא מצטל ליה ובלבד שלא יעגבנו[ו] לאחבל בקלי:

כל היכא דבדיל מיניה לא גזר ר' יהודה. דר' מאיר אדר' יהודה לא רלה להקשות לעיל גזר גבי חדש[ז] וגבי בכור לא גזר דפרק כל פסולי המוקדשין (בכורות לג: ושם) תניא בכור שמחזו דם מקזין לו במקום שאין עושין לו מום דברי ר' מאיר וחכי יהודה אומר וכו' [ח] משום לאיכא לאשויי שאני בכור דעלמא מחזר עליו לשורפו. ומיהו לא קשיא דר' יהודה אדר' יהודה דהתם בחבל דגרדי שרי לשרופו אלא אפילו בחבל דעלמא אסור לאחבל בו משום דאתי לאתרויי ביה לאחבל בו מום ואתי לאחתוכי ביה ולא שרי אלא בחבל דגרדי שאינו עשוי לאחבל בו כלל ולא אתי לאחתוכי ביה:

לעזי רש"י

קרוישי"ל. מגורה.

פייסל"א [פיישול"א]. חגורה, רצועה.

מוסף תוספות

א ני"ל. דהא איכא מילי טובא בקודשים. תוס' שאנץ.

ב. [ר]הא התם ליכא פסידא. מי מ"ץ.

ג. דמשום עולי רגלים ליכא למישרי. שם. ד. דר' יהודה אדר' יהודה. שם.

ה. דהא ר' יהודה גופי' שרי קשירה בחבל גרדי וכ"ש דאיכא למישרי בפונדא או בפסיקיא. שם.

ו. לא קאי אפונדא או בפסיקיא אלא. שם. ז. אע"ג דבדילי מיניה. שם

ח. אלמא לא גזר ר"מ. תוס' הרא"ש. ט. דשמא ימות הבכור. תוס' ר"פ.

רבינו חננאל

שלא ברצון חכמים דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומר ברצון חכמים היו עושין, דאלמא מתעסקין היו בחדש בזמן איסורו, ולא גזר ר' יהודה שמא יאכל ממנו. ופריק רבא שאני חדש הואיל ולא התירו חכמים לקצור כדרכו אלא בקטוף, כדכתיב וקטפת מלילות, זכור הוא כי אסור לאכול מן החדש, וכן בטחינה לא התירו לו לטוחנו אלא ברחים של יד, והרקדה ע"ג נפה, כיון דחזי כל הני שינויי אתי למדכר ולאימנועי. ואקשינן בית השלחין, דתנן קוצרין בית השלחין מאי איכא למימר, הנה קוצרין בלא שינוי. ופריק אביי חדש בדיל מיניה, פירוש מובדל הוא ממנו מכמה זמן ואינו אוכלו אלא עד שיראה שהותר, אבל החמץ שאינו מובדל ממנו כלל אלא אוכלו בכל שעה יתראה לו כי בהתירו עומד ויבא לאכול ממנו, לפיכך גזרו עליו. אמרינן עלה והא דקשיא ר' יהודה אדר' יהודה שנינן כאביי, והא דתנינן במתניתין בלשון חכמים הוא ר' מאיר. קשיא דר' מאיר אדר' מאיר, אמאי בחמץ הנה הוא מחזר על החמץ כדי לשרפו יאכל אותו, לפיכך לא גזרו, אבל החדש דלא מתעסק ביה כדי לשרפו, אלא כדי לאכלו מתעסק ביה גזרינן ביה. **ובא רב אשי** לפרק שאני חדש דקמח וקלי תנן, כלומר לא התירו לו אלא על ידי קליה. ודחינן לה הכי הא בריתא היא כלומר חיינוה היא ולא נשנת בין החכמים. ואקשינן אפירוקא דאביי, וכללא

פג א מיי' פ"ה מהל' שבת הלכה יב סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' רסה סעיף ג:

פד ב מיי' פ"י מהלכות שבת הלכה ג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' שיז סעיף ד:

פה ג מיי' פ"ג מהלכות בכורות הל' יג סמג לאוין שמג טוש"ע י"ד סי' שיג סעיף ו:

הוא דכל היכא דלא בדיל מיניה גזר ביה ר' יהודה, והתנן לא יקוב אדם שפופרת של ביצה כר', ור' יהודה מתיר, הנה השמן לא בדיל מיניה, ולא גזר ר' יהודה שמא יסתפק מן השמן שבשפופרת של ביצה. ושנינן שאני שבת דחמיר ליה. איני והא קשירת דלי בחבל דשבשת היא וחכמים מתירין לעגבו ור' יהודה אוסר, קשיא דרבנן אדרבנן ודר' יהודה אדר' יהודה. ושנינן רבנן אסרי בשפופרת דכיון דלא מאיסא אתי לאסתפוקי מיניה, דשמן בשמן מיחלף, כלומר הרואה אותך אוכל שמן יאכל גם הוא זה, לפיכך גזרו לעשות שפופרת על פי הנר, אבל הרואה אותך עונב בשבת לא יקשור, דאתי למימר אלו היתה הקשירה מותרת לא היה עונב אלא קושר, לפיכך לא גזרו בו, ור' יהודה לאו משום דגזר עניבה אטו קשירה אלא משום דסבר העניבה קשירה מעליא היא. והא דרמינן דרבנן אדרבנן אדרבנן דלי בפסקיא אבל לא בחבל כר', ור' יהודה דאמר בהדיא כל קשר שאינו של קיימא מותר, וכן הא דרמינן דר' יהודה אדר' יהודה, והתניא בכור שאחזו דם כו', דברים פשוטין הן.

שלא ברצון חכמים דבגזירת שמא יאכל כשיקלור ויאכל מדם קודם העומר ואף זה שכבר הוא קמח ולמי נקלר קודם העומר (מנחות סז:). ר' יהודה אומר ברצון חכמים היו עושין. דלא גזר שמא יאכל (שם). מתוך שלא התרת לו אלא על ידי קטוף. כיל בגמ' (דכריס כג) וקטפת מלילות בידך. לקלירה קודם העומר אסורה כדקתני במתני' ואסור לקלור לפני העומר (מנחות סח.). זכור הוא. למדש הוא ולא לאכיל (שם). טחינה והרקדה. מלי שינוי איכא לליסוי זכור ולא יאכל (שם). ברחיא דיד. לימים המתגלגלת ביד ולא בשל מים (שם). קוצרים בית השלחים ושבעמקים. לניון שנאה יבשה היא, אי משכח לה לאתר בשולה אתא לאיתוי. ג"פ רעות הן ואין עומר בא מהן ואמרינן (שם שנ.). ממקום שאתה מביא לי אתה קולר וממקום שאי אתה מביא קולר, ולבון זה עיקר (שם סח.). אבל לא גודשין. לא יעשנו גדיש עד לאחר העומר (שם סח.). חדש בדיל מיניה. שהרי לא אכל מדש כל השנה (שם). חמץ לא בדיל מיניה. כל השנה שהרי אכלו עד הנה, ולכך אתי למיכליה (שם). דרבנן אדרבנן לא קשיא. בתמיה, דהתם לאתמי רבנן שלא בדילון מכמים עושין, דגזירינן שלא יאכל, והכא אתמי יבדוק לאתר המועד דסיינו בתוך הפסח (שם). קמח וקלי תנן. דתין לאחין לאכילה, קמח כעין קמח שנינו, אלו קלי קמח הבא מתבואה שנתייבשה בתנור (שם). עד קלי מאי איכא למימר. כגון בשעת קלירה לרפוי לאוכלו (שם). **שהתא** מנטפא. ואקשיס הכי שהרי השמן מטפטף כל שעה לתוך הנר, ומעמת משום גזירה שמא יסתפק הימנו ויהין שהקלהו לנר מיד משום מכבה, ואפילו אותה שפופרת של מרס למאכל ליה גזרינן (שבת כט:). **חבל דלי שנפסק.** (שבת קיג.). **לא יהא קושרו.** דקשר של קיימא הוא לעולם (שם). **כורך עליו פונדא.** (שם). מתוך כך אי לאפי הפיקוח שהוא סבר גזרינן שמא יאכל מדם קודם העומר ואם יעבור על לאו דלא תעשה כל מלאכה בו על זה וכורך עליהם פונדא חזור מלוי, או **פסקיא.** פיסו"ל (שם). **ובלבד שלא יעגבנו.** לחבל. דר' יהודה סבר גזרינן שמא יבוא לידי לאו דלא תעשה כל מלאכה בו על זה וכורך עליהם פונדא חזור מלוי, או **פסקיא.** פיסו"ל (שם). **קושרין דלי בפסקיא.** על פי הבור לפסקיא (שם). **אבל לא בחבל.** דמצטל ליה התם והוי קשר של קיימא, שהרי קשור ותלוי שם תמיד (שם). **בחבל דגרדי.** פליגי לגרוך בה ולא מצטל ליה (שם). **חבל בחבל מיחלף.** לינו ניכר בין בה לזה ולי שרינן בדגרדי אתי למיסר בדעלמא (שם). **בכור שאחזו דם.** לפיעודי"ר, אפילו מת. אם לא יקיזוהו, אין מקזיין לו **דם.** ואפילו במקום שאין עושין בו מום, דיכול לאחזר ולהתרפאות המכה (בכורות לג:). יקיז **ובלבד שלא יטיל בו מום.** שלא יתמוך ושלא יפגום את מזגו ואת ניב שפתיו שאין עושה בו מום אתי למעבד במקום מום (בכורות לג:).